DOMNIŞOARA IULIA

Dramă naturalistă

PERSONAJELE

Domnişoara Julie, 25 ani

Jean, valet, 30 ani

Kristin, bucătăreasă, 35 ani

Acțiunea se desfăşoară în bucătăria contelui. Noaptea de Sânziene.

Decorul

O bucătărie mare cu tavanul şi pereţii acoperiţi de draperii. Peretele din fund înaintează oblic spre stânga; pe acelaşi perete, la stânga, se află două poliţe cu oale de aramă, bronz, fier şi cositor; poliţele sunt împodobite cu hârtie gofrată; ceva mai la dreapta se vede, cam pe trei sferturi, ieşirea cu boltă, care are două uşi cu geamuri; prin acestea se zăreşte o fântână arteziană cu statuia zeului Amor, tufişuri de liliac în floare şi câţiva plopi care îşi înalţă siluetele ca nişte piramide. În stânga scenei se vede colţul unei sobe mari de teracotă şi o parte a hornului. În dreapta, capătul unei mese de brad alb, la care mănâncă personalul de serviciu; câteva scaune. Vatra este împodobită cu ramuri de mesteacăn; podeaua este presărată cu ienupăr. Pe colţul mesei stă un vas mare japonez cu flori de liliac. Un racilor, un lavabou şi un spălător pentru vase. Deasupra uşii, o pendulă de modă veche şi, la stânga ceasului, un tub acustic, prin care se comunică cu etajul de sus.

KRISTIN stă lângă vatră şi frige ceva într-o tigaie; e îmbrăcată într-o rochie de bumbac de culoare deschisă şi e încinsă cu un şorţ de bucătărie; intră JEAN, îmbrăcat în livrea, aducând o pereche de cizme mari de călărie cu pinteni, pe care le pune pe duşumea într-un loc vizibil.

JEAN: În seara asta, domnişoara Julie e iarăşi nebună; nebună de legat!

KRISTIN: Nu zău? Erai aici?

JEAN: L-am petrecut pe domnul conte la gară, şi, trecând, la întoarcere, prin faţa şurii, am intrat înăuntru să dansez. Când colo, domnişoara tocmai dansa cu brigadierul silvic; când m-a zărit, s-a repezit la mine şi m-a invitat la damenvalţ. Şi, după aceea, a dansat un vals cum nu mi-a mai fost dat să văd. E nebună!

KRISTIN: A fost totdeauna, dar niciodată aşa ca în astea două săptămâni din urmă, de când s-a stricat logodna.

JEAN: Dar cum s-a întâmplat? Doar a fost un om fin, chiar dacă nu şi bogat. Ei da! Oamenii ăştia au atâtea toane! *(Se aşază la masă.)* Oricum, e ciudat că o

domnişoară, hm, preferă să rămână acasă cu oamenii de rând, în loc să-l însoţească pe tatăl său la rude, nu-i aşa?

KRISTIN: Parcă se simte puţin jenată după toată povestea asta cu logodnicul.

JEAN: Se prea poate! Dar, în tot cazul, a fost un om şi jumătate. Ştii, Kristin, cum s-a întâmplat? Am auzit, dar m-am prefăcut că nu ştiu nimic.

KRISTIN: Zău, ai văzut ?

JEAN: Da, am văzut. Într-o seară erau în curtea grajdului şi domnişoara îl "antrena" – aşa spunea ea – ştii cum? Îl făcea să sară peste cravaşă ca pe un câine pe care-l înveţi să facă "hop". A sărit de două ori şi de fiecare dată a luat câte una cu cravaşa; dar a treia oară i-a smuls-o din mână, a rupt-o în mii de bucăţi, apoi a plecat.

KRISTIN: Aşa s-a întâmplat ? Nu zău!

JEAN: Da, chiar aşa a fost. Dar ce bunătăţi îmi dai acum de mâncare, Kristin?

KRISTIN *(scoate mâncare din tigaie şi-l serveşte pe Jean)*: O, nu-i decât puţin rinichi, luat de la viţel!

JEAN *(adulmecă mâncarea):* Bine! Asta îmi place cel mai mult! *(Pipăie farfuria.)* Dar ai fi putut să încălzeşti farfuria!

KRISTIN: Zău că eşti mai mofturos chiar ca domnul conte, când te apucă. *(Îl trage puţin de păr, cu o mişcare mîngâietoare.)*

JEAN*(mânios)*: Nu mă trage de păr! Ştii cât sunt de sensibil.

KRISTIN: Ei lasă, nu te supăra; doar ştii că n-a fost decât din dragoste!

Jean mănâncă; Kristin destupă o sticlă de bere.

JEAN: Bere, în seara de Sânziene? Nu, îţi mulţumesc! Am eu ceva mai bun. *(Deschide sertarul mesei şi scoate o sticlă de vin roşu, sigilată cu lac galben.)* Vezi lacul galben? Şi acum dă-mi un pahar! Unul cu picior, se înţelege, că doar e vorba de un vin curat!

KRISTIN *(se întoarce la maşina de gătit şi pune un castron mic la foc):* Vai de aia care s-o mărita cu tine! Faci atâtea mofturi!

JEAN: Prostii! Ce te-ai mai bucura tu, dacă ai avea parte de un bărbat aşa de fin ca mine; şi nu cred că ai ceva de pierdut dacă se spune că sunt logodnicul tău. *(Gustă vinul.)* Bun! Foarte bun! Numai că e cam rece! *(Încălzeşte paharul cu mâna.)* L-am cumpărat la Dijon. A costat patru franci litrul fără sticlă; şi apoi unde mai pui vama! Ce fierbi acolo, că miroase îngrozitor!

KRISTIN: A, e o drăcovenie de băutură, pe care domnişoara Julie o pregăteşte pentru Diana.

JEAN: Te rog să vorbeşti mai îngrijit, Kristin! Dar ce trebuie să stai să fierbi pentru javra aia de cățea tocmai acum, în ajun de sărbătoare? E bolnavă?

KRISTIN: Da, e bolnavă! A plecat pe furiş cu mopsul cantonierului şi şi-au făcut de cap, dar domnişoara nu vrea să ştie de nimic.

JEAN: Da, domnişoara e prea mîndră în unele privințe şi prea puțin în altele; tot aşa ca şi contesa, când era în viață. Cel mai bine se simțea în bucătărie şi în grajd, dar nu ar fi acceptat în ruptul capului să meargă într-o trăsură trasă de un singur cal; umbla cu manşetele murdare, dar voia să aibă coroana de conte pe butoni. Domnişoara, ca să vorbim acum despre dânsa, nu are destulă grijă de persoana sa. Aş spune chiar, că nu este fină. Adineaori, când dansa în şură, 1-a smuls de-a dreptul pe brigadier de lângă Ana şi 1-a cerut la dans. Noi nu am face aşa! Aşa se întâmplă însă când domnii se coboară jos printre cei de rând, devin şi ei de rând! Dar altfel e chipeşă! Minunată! Ah! ce mai umeri! şi... ettetera!

KRISTIN: Lasă, că mai e şi laudă multă! Am auzit eu ce spune Clara, care o ajută se se îmbrace.

JEAN: Aş, Clara! Sunteți mereu geloase una pe alta! Dar eu, care am văzut-o cum merge călare... Şi apoi, ce mai dansează!

KRISTIN: Ascultă, Jean! Nu vrei să dansezi cu mine când termin aici?

JEAN: Ba da, fireşte că vreau.

KRISTIN: Îmi promiți?

JEAN: Dacă-ți promit? Când spun odată că dansez, atunci să ştii c-o şi fac. Până una alta, îți mulțumesc pentru masă. A fost foarte bună! *(Astupă sticla de vin).*

DOMNIŞOARA (*din uşă, vorbind în afară):* Mă întorc îndată. Până atunci, continuați!

Jean strecoară sticla în pupitru şi se ridică respectuos.

DOMNIŞOARA *(intră în bucătărie şi merge la Kristin, care stă lângă sobă):* Ei! S-a terminat?

Kristin îi face semn că Jean e de faţă.

JEAN *(galant):* Domnişoarele au secrete?

DOMNIŞOARA *(îl loveşte uşor cu batista peste obraz):* Eşti curios?

JEAN: Ah, cât de frumos miroase, a violete!

DOMNIŞOARA *(cochet)*: Asta e impertinenţă! Te pricepi şi la parfumuri? Să dansezi, ştii... aşa, nu te uita acum încoace! Lasă-ne puţin singure!

JEAN *(indiscret, dar politicos)*: Domnişoarele fierb vreo băutură vrăjită în noaptea de Sânziene? O fiertură cu care s-ar putea citi în steaua norocului, dacă am vedea-o apropiindu-se?

DOMNIŞOARA *(tăios)*: Dacă dumneata o vezi, atunci desigur că ai ochi buni! *(Către Kristin.)* Toarn-o într-o sticlă de o jumătate şi înfundă dopul bine. Vino, te rog, Jean, şi dansează o scoţiană cu mine...

JEAN *(trenând vocea):* N-aş vrea să fiu nepoliticos, dar dansul ăsta i l-am promis lui Kristin....

DOMNIŞOARA: Ea poate să-şi găsească şi pe altcineva nu-i aşa, Kristin? Vrei să mi-1 împrumuţi pe Jean?

KRISTIN: Asta nu depinde de mine. Dar dacă domnişoara este aşa de amabilă, atunci el nu trebuie să spună nu. Du-te, Jean, şi mulţumeşte pentru cinstea ce ţi se face.

JEAN: Ca să fiu sincer, dar fără să vreau să jignesc, mă întreb dacă e înţelept din partea dumneavoastră, domnişoară Julie, să dansaţi de două ori la rând cu acelaşi cavaler, mai ales că oamenii de aici se grăbesc să vorbească în fel şi chip…

DOMNIŞOARA *(se înfierbântă)*: Ce anume? Ce să vorbească? Ce vrei să spui?

JEAN *(evaziv)*: Fiindcă nu vreţi să mă înţelegeţi, o să vorbesc mai clar. Nu face impresie bună ca unul din oamenii din subordine să fie preferat altora care aşteaptă şi ei aceeaşi cinste neobişnuită...

DOMNIŞOARA: Preferat! Dar ce-ți închipui? Mă surprinde! Eu, stăpîna casei, onorez dansul oamenilor cu prezența mea şi când, în sfârşit, doresc să dansez şi eu, atunci vreau să dansez cu unul care ştie să conducă, pentru a nu mă face de râs.

JEAN: Cum porunciți! Vă stau la dispoziție!

DOMNIŞOARA *(zâmbind împăciuitor)*: N-o lua acum şi dumneata aşa, că poruncesc. Doar în seara asta ne-am adunat aici ca oameni care vor să se înveselească la o sărbătoare şi prin urmare să lăsăm la o parte orice deosebire de rang! Aşa! Oferă-mi, te rog, brațul. Kristin, fii liniştită, că n-am de gând să-ți răpesc logodnicul!

Jean îi oferă domnişoarei brațul şi o conduce afară.

Pantomima

Se joacă ca şi când actrița ar fi într-adevăr singură în sală; la nevoie, aceasta întoarce spatele publicului; nu priveşte spre sală; nu se grăbeşte de parcă i-ar fi teamă că publicul devine nerăbdător.

Kristin singură. Se aude slab o muzică de viori, care intonează o scoțiană. Kristin, fredonînd după muzică, strânge masa după Jean, spală farfuriile la masa de spălat vase, le şterge şi le pune într-un dulap. Apoi îşi scoate şorțul de bucătărie, scoate o oglindă mică dintr-un sertar, o sprijină pe masă, de vaza în care se află florile de liliac, aprinde o luminare şi încălzeşte un fier, cu care îşi ondulează părul de pe frunte. După aceea deschide uşa şi ascultă. Vine din nou la masă. Dă de batista uitată de domnişoara; o ia şi o miroase; o despătureşte şi, dusă parcă pe gînduri, o netezeşte; apoi o împătureşte din nou în patru etc.

JEAN *(intră singur)*: Zău că e nebună! Să danseze în felul ăsta! Iar oamenii zâmbesc pe seama ei pe după uşi. Ce spui la asta, Kristin?

KRISTIN: Ei, e vremea ei acum, şi apoi totdeauna e aşa de ciudată. Dar vrei să vii să dansezi şi cu mine ?

JEAN: Cred că nu te-ai supărat, că n-am dansat mai întâi cu tine...

KRISTIN: Nu! Doar ştii că eu nu mă supăr pentru atâta; şi apoi, ştiu eu unde mi-e locul...

JEAN *(o cuprinde de după mijloc)*: Tu eşti o fată înțelegătoare, Kristin, şi ai să fii o soție bună...

DOMNIŞOARA *(intră; e surprinsă neplăcut; cu o jovialitate silită)*: Zău că eşti un cavaler fermecător, care îşi părăseşte partenera!

JEAN: Dimpotrivă, domnişoară Julie, după cum vedeți m-am grăbit să mi-o caut pe cea părăsită!

DOMNIŞOARA *(întoarce vorba)*: Ştii că dansezi ca nimeni altul? Dar de ce umbli îmbrăcat în livrea în noaptea de Sânziene? Scoate-o îndată!

JEAN: Atunci va trebui să vă rog să vă îndepărtați pentru un moment, fiindcă haina mea cea neagră atârnă acolo… *(Merge spre dreapta cu un gest corespunzător.)*

DOMNIŞOARA: Te jenezi de mine? Ca să-ți schimbi o haină? Treci în camera dumitale şi apoi vino înapoi! Dealtfel poți să stai şi aici; eu mă întorc cu spatele.

JEAN: Cu permisiunea dumneavostră, domnişoară! *(Merge spre dreapta; i se vede brațul când îşi schimbă haina.)*

DOMNIŞOARA *(către Kristin)*: Ascultă, Kristin; Jean e logodnicul tău, de aceea se poartă atât de intim cu tine? Nu-i aşa?

KRISTIN: Logodnic? Să zicem că da.

DOMNIŞOARA: Să zicem?

KRISTIN: Dar şi dumneavoastră ați avut un logodnic, şi...

DOMNIŞOARA: Da, am fost logodiți cu adevărat.

KRISTIN: Dar până la urmă tot nu s-a ales nimic...

Jean intră îmbrăcat în haină neagră şi cu melon negru.

DOMNIŞOARA: *Tres gentil, monsieur Jean, tres gentil*[1]!

JEAN: *Vous voulez plaisanter, madame*[2]!

DOMNIŞOARA: *Et vous voulez parler francais?*[3] Dar unde ai învățat?

JEAN: În Elveția, când eram chelner la unul din cele mai mari hoteluri din Lucerna!

---

[1] Foarte drăguț, domnule Jean, foarte drăguț! (în lb. fr.)
[2] Vreți să glumiți, doamnă! (în lb. fr).
[3] Şi vreți să vorbiți franțuzeşte? (în lb. fr.)

DOMNIŞOARA: Dar în redingota asta pari un adevărat gentleman! Charmant! *(Ia loc la masă).*

JEAN: O, mă măguliți!

DOMNIŞOARA *(oarecum şocată):* Te măgulesc, pe dumneata?

JEAN: Modestia mea înnăscută nu-mi îngăduie să cred că dumneavoastră îi faceți complimente adevărate unuia ca mine şi de aceea mi-am îngăduit să presupun că exagerați, sau, cum se spune, că mă măguliți!

DOMNIŞOARA: Unde ai învățat să-ți potriveşti aşa cuvintele? Sigur că ai fost de multe ori la teatru.

JEAN: Exact! Am fost de multe ori!

DOMNIŞOARA: Dar eşti născut aici, în regiunea asta, nu-i aşa?

JEAN: Tatăl meu a fost țăran şi a muncit în arendă la domnul procuror general din districtul ăsta, şi când eram copil v-am văzut de multe ori, cu toate că dumneavoastră nu m-ați observat!

DOMNIŞOARA: Aşa?

JEAN: Da, şi-mi aduc aminte mai ales o dată că... dar nu pot să vorbesc despre asta!

DOMNIŞOARA: Ba da! Vorbeşte! Fă o excepție!

JEAN: Zău că nu pot acum! Poate altă dată.

DOMNIŞOARA: Altă dată înseamnă niciodată! E chiar aşa de periculos să spui acum?

JEAN: Periculos nu e, dar e totuşi mai bine să nu spun! Uitați-vă la ea! *(O arată pe Kristin, care a adormit pe un scaun lângă sobă).*

DOMNIŞOARA: O să fie o soție fermecătoare! Poate mai şi sforăie!

JEAN: Nu sforăie, dar vorbeşte în somn.

DOMNIŞOARA *(cinic)*: De unde ştii că vorbeşte în somn ?

JEAN *(impertinent)*: Am auzit-o!

Urmează o pauză în timpul căreia cei doi se uită unul la altul.

DOMNIŞOARA: De ce nu iei loc?

JEAN: Nu pot să-mi permit asta în prezența dumneavoastră!

DOMNIŞOARA: Dar dacă îți poruncesc?

JEAN: Atunci ascult!

DOMNIŞOARA: În acest caz ia loc! Dar, stai puțin! Poți să-mi dai mai întâi ceva de băut?

JEAN: Nu ştiu ce avem în răcitor. Cred că e numai bere.

DOMNIŞOARA: Nu-i de dispreţuit! În ce mă priveşte, sunt atât de puţin pretenţioasă încât o prefer vinului.

JEAN *(scoate o sticlă de bere din răcitor; o destupă; apoi ia din dulap un pahar şi o farfurie pe care serveşte)*: Poftiţi!

DOMNIŞOARA: Mulţumesc! Nu vrei să bei şi dumneata?

JEAN: Nu prea sunt prieten cu berea, dar, dacă porunciţi…

DOMNIŞOARA: Poruncesc? Cred că în calitate de cavaler politicos, poţi să ţii companie partenerei dumitale.

JEAN: E foarte bine spus! *(Destupă încă o sticlă şi mai ia un pahar.)*

DOMNIŞOARA: Acum bea în sănătatea mea!

Jean ezită.

DOMNIŞOARA: Mi se pare că domnul, om în toată firea, e cam timid!

JEAN: *(În genunchi; glumind, cu un ton teatral, ridicându-şi paharul)*: în sănătatea stăpânei mele!

DOMNIŞOARA: Bravo! Acum să-mi săruţi şi pantoful şi atunci totul e foarte reuşit.

Jean la început ezită, apoi apucându-i piciorul cu îndrăzneală, îl sărută uşor.

DOMNIŞOARA: Excelent. Ar trebuit să te faci actor.

JEAN *(se ridică)*: Aşa nu mai merge, domnişoară; poate să vină cineva şi să ne vadă.

DOMNIŞOARA: Ei, şi ce importanţă ar avea?

JEAN: Oamenii ar bîrfi, nici mai mult, nici mai puţin! Şi dacă aţi şti cum le mai mergea gura adineauri, acolo sus, atunci...

DOMNIŞOARA: Ei şi ce spuneau ? Povesteşte-mi! Ia loc!

JEAN: N-aş vrea să vă jignesc, dar foloseau vorbe care provocau bănuieli de aşa fel, că... da, înțelegeți dumneavoastră! Doar nu mai sunteți un copil; şi apoi, când oamenii văd o domnişoară singură bÂnd cu un bărbat – chiar dacă e numai valet... noaptea... atunci...

DOMNIŞOARA: Atunci ce? Şi apoi, nu suntem singuri. E şi Kristin aici.

JEAN: Da, dar doarme!

DOMNIŞOARA: O trezesc. *(Se ridică de pe scaun.)* Kristin! Dormi?

KRISTIN *(în somn)*: Bla-bla-bla!

DOMNIŞOARA: Kristin! Dar ştiu că doarme!

KRISTIN *(în somn):* Cizmele domnului conte sunt lustruite... pune cafeaua la fiert repede, repede, repede... puh!

DOMNIŞOARA: *(O apucă de nas):* Nu vrei să te trezeşti odată?

JEAN *(sever):* Nu deranjați pe cel ce doarme!_

DOMNIŞOARA *(tăios)*: Ce ?

JEAN: Când cineva a stat toată ziua la maşina de gătit poate să fie obosit seara. Iar somnul trebuie respectat...

DOMNIŞOARA *(schimbă vorba):* Frumos spus! Şi onorabil, îți mulțumesc! *(Îi întinde mâna lui Jean.)* Acum vino afară şi culege-mi câteva flori de liliac!

Între timp Kristin se trezeşte, apoi, amețită de somn, iese prin dreapta, ducându-se să se culce. Se aude muzica intonând o polcă.

JEAN: Cu dumneavoastră, domnişoară?

DOMNIŞOARA: Cu mine!

JEAN: Asta nu se poate! Nu se poate nicidecum!

DOMNIŞOARA: Nu înțeleg ce vrei să spui. Ar fi oare posibil să-ți închipui ceva anume?

JEAN: Eu nu, dar oamenii.

DOMNIŞOARA: Ce? Că aş fi îndrăgostită de un valet?

JEAN: Nu sunt un încrezut, dar s-au văzut cazuri, şi pentru oameni nimic nu e sfânt!

DOMNIŞOARA: Cred ca eşti un aristocrat.

JEAN: Da, sunt!

DOMNIŞOARA: Iar eu cobor...

JEAN: Nu coborâți, domnişoară, ascultați-mi sfatul! Nimeni n-o să creadă că vă coborâți de bună voie, oamenii vor spune întotdeauna că ați decăzut!

DOMNIŞOARA: Eu am păreri mai bune despre oameni decât dumneata! Vino şi încearcă! Vino! *(Îl invită din privin.)*

JEAN: Zău, că sunteți ciudată!

DOMNIŞOARA: Poate! Dar şi dumneata eşti! Dealtfel, totul e ciudat! Viața, oamenii, totul e ca un sloi de gheață care pluteşte câtva timp dus până când se scufundă, se scufundă! Am un vis, care se repetă din când în când, şi uite că îmi amintesc chiar acum de el. Se face că sunt cățărată sus, pe un stâlp înalt, şi nu există nici o posibilitate de coborîre; privesc în jos şi mă apucă amețeala; totuşi trebuie să cobor, dar nu am curajul să sar; nu pot să mă țin bine şi aş vrea să cad; dar nu cad. Şi totuşi nu-mi găsesc astâmpărul, până nu cobor; nu am linişte până nu sunt jos, jos pe pământ! Iar odată ajunsă jos, aş vrea să intru în pământ... Ai simțit vreodată ceva asemănător?

JEAN: Nu. Eu obişnuiesc să visez că stau culcat sub un copac înalt, într-o pădure întunecoasă. Vreau să mă urc sus, sus, în vârf, şi să mă uit în jur, la peisajul luminos scăldat de razele soarelui, vreau să jefuiesc cuibul de păsări în care sunt ouă galben-aurii. Urc şi urc, dar trunchiul e atât de gros şi până la primele crengi e încă aşa de mult. Ştiu însă că dacă aş putea ajunge măcar până la prima creangă, m-aş sui până în vârf, ca pe o scară. Încă n-am ajuns în vârf, dar o să ajung, fie şi numai în vis!

DOMNIŞOARA: Stau aici şi trăncănesc cu dumneata despre visuri! Vino odată! Afară, în parc! *(Ea îi oferă brațul şi amândoi pleacă.)*

JEAN Cine doarme în noaptea asta pe nouă flori de ciocul-berzei i se împlineşte visul, domnişoară!

Domnişoara şi Jean se întorc din uşă. Jean îşi acoperă un ochi cu mâna.

DOMNIŞOARA: Ia să văd, ce ți-a intrat în ochi?

JEAN: A, nu e nimic, doar un fir de praf, trece îndată.

DOMNIŞOARA: Te-a zgâriat puțin mâneca de la rochia mea; stai jos un moment, ca să te ajut! .*(Îl ia de braț şi îl face să şadă pe un scaun; apoi îi ia capul şi îl apleacă înapoi; cu un colț al batistei caută să-i scoală firul de praf din ochi.)* Stai liniştit, liniştit de tot! *(Îl loveşte peste mână)* Aşa! Să asculți! Se poate ca un bărbat mare şi puternic ca dumneata să tremure?! *(Îi pipăie brațul.)* Cu aşa brațe!

JEAN *(cu un ton de avertizare)*: Domnişoară Julie!

DOMNIŞOARA: Da, domnule Jean.

DOMNIŞOARA: *Attention! Je ne suis qu'un homme!*[4]

DOMNIŞOARA: Stai liniştit! Aşa! Acum l-am scos! Sărută-mi mâna şi mulțumeşte-mi!

JEAN *(se ridică)*: Domnişoară Julie! Ascultați-mă! Kristin s-a dus să se culce! Vreți să mă ascultați?

DOMNIŞOARA: Mai întâi sărută-mi mîna!

JEAN: Ascultați-mă!

DOMNIŞOARA: Mai întâi sărută-mi mîna!

JEAN: Da, dar să vă luați dumneavostră răspunderea!

DOMNIŞOARA: Pentru ce?

JEAN: Pentru ce? Dar sunteți încă un copil, la douăzeci şi cinci de ani? Nu ştiți că e periculos să vă jucați cu focul?

DOMNIŞOARA: Nu pentru mine; eu sunt asigurată!

JEAN *(cu îndrăzneală):* Nu, nu sunteți! Şi chiar dacă ați fi, în apropierea dumneavoastră este ceva care poate lua foc uşor.

DOMNIŞOARA: Vrei să spui că dumneata ai fi acest "ceva"?

JEAN: Da! Nu pentru că sunt eu, ci pentru că sunt un om tânăr.

DOMNIŞOARA: CU O înfățişare care te avantajează – ce vanitate de necrezut! Poate un Don Juan! Sau un Josif! Zău că îmi vine să cred că eşti un Iosif!

JEAN: Credeți?

DOMNIŞOARA: Aproape mă tem, că-i aşa!

Jean se apropie cutezător şi vrea s-o ia de mijloc ca s-o sărute.

---

[4] Atenție! Sunt şi eu un bărbat ca toți ceilalți (în lb. fr.)

DOMNIŞOARA: *(îi dă o palmă):* Să-ți fie ruşine!

JEAN: E în serios sau în glumă?

DOMNIŞOARA: În serios!

JEAN *(ia cizmele contelui ca să le perie):* Atunci şi adineauri a fost în serios! Vă jucați prea serios şi tocmai aici e primejdia. Acum m-a obosit jocul ăsta şi vă rog să ma scuzați, mă duc să-mi văd de lucru. Domnul conte trebuie să aibă cizmele curățate la timp şi miezul nopții a trecut de mult.

DOMNIŞOARA: Pune cizmele la o parte!

JEAN: Nu… Asta-i serviciul meu, şi sunt dator să-1 fac. Nu m-am angajat niciodată să vă fiu tovarăş de joacă şi nici n-o să fiu vreodată, fiindcă socotesc mai presus de asta!

DOMNIŞOARA: Eşti mîndru!

JEAN: În anumite cazuri da; în altele nu.

DOMNIŞOARA: Ai iubit vreodată?

JEAN: Noi nu folosim cuvîntul ăsta, dar mi-au plăcut multe fete şi odată m-am îmbolnăvit fiindcă nu am putut s-o cuceresc pe aceea pe care am vrut-o: m-am îmbolnăvit, vedeți, ca prinții din *O mie şi una de nopți,* la care nu le trebuia nici mâncare nici băutură, fiindcă erau îndrăgostiți!

DOMNIŞOARA: Cine a fost aceea?

Jean tace.

DOMNIŞOARA: Cine a fost?

JEAN: Nu puteți să mă siliți să spun.

DOMNIŞOARA: Dar dacă te rog ca pe un semen, ca pe un prieten? Cine a fost?

JEAN: Dumneavostră!

DOMNIŞOARA: *(ia loc):* Ce nostim...

JEAN: Da, dacă vreți! E ridicol! Vedeți, asta e povestea pe care n-am vrut să v-o spun adineauri, dar acum v-o spun! Ştiti cum arată lumea privită de jos? Nu, nu ştiți! Ca ulii şi ca şoimii, a căror spate nu-1 zărim decât rareori, fiindcă ei zboară aproape tot timpul acolo sus! Trăiam în casa arendaşului cu alți şapte frați şi surori şi aveam un porc, afară, pe ogorul cenuşiu, unde nu creştea nici măcar un pom!

Dar de la fereastră vedeam zidul care împrejmuia parcul domnului conte, iar în dosul zidului frunzişul merilor. Era grădina paradisului; acolo stăteau mulţi îngeri neînduplecaţi şi o străjuiau cu săbii de foc. Dar cu toate astea, atât eu cât şi alţi băieţi am găsit drumul spre pomul vieţii – mă dispreţuiţi?

DOMNIŞOARA: Ei! Doar toţi copiii fură mere.

JEAN: Spuneţi dumneavoastră acum aşa, dar de dispreţuit tot mă dispreţuiţi. Dar, în sfârşit! Odată am venit în grădină cu mama ca să plivim straturile de ceapă. Aproape de zidul de piatră era un pavilion turcesc, înconjurat cu tufişuri de iasomie. Deasupra lui crescuse caprifoliul. Nu ştiam la ce ar putea folosi, dar nu văzusem niciodată o clădire mai frumoasă. Unii intrau, alţii ieşeau, iar într-o zi am găsit uşa deschisă. M-am furişat înăuntru şi am văzut pe pereţi tablouri cu regi şi împăraţi, iar la ferestre perdele roşii cu franjuri – acum ştiţi ce vreau să spun... *(Rupe o floare de liliac şi o ţine aproape de nasul domnişoarei pentru ca aceasta să-i simtă parfumul.)* Nu fusesem încă la castel – nu văzusem până atunci altceva decât biserica, dar castelul era mai frumos; şi oriunde îmi fugeau gîndurile, până la urmă, tot aici se întorceau. Şi atunci, brusc, s-a născut în mine dorinţa de a cunoaşte de-aproape toate aceste frumuseţi. *Enfin,* m-am furişat înăuntru, am privit în jur şi m-am minunat. Dar, în momentul acela, am auzit că vine cineva! Nu era decât o singură ieşire, cea pentru stăpîni; dar eu am găsit încă una şi nu mi-a rămas altceva de făcut decât să recurg la ea!

Domnişoara, care între timp luase în mână floarea de liliac o lasă acum să cadă pe masă.

JEAN: Şi atunci am rupt-o la fugă, am trecut în goană peste un strat de căpşuni şi am ajuns sus, pe terasa trandafirilor. Acolo am zărit o rochie de culoare deschisă şi o pereche de ciorapi albi – eraţi dumneavoastră. M-am pitit sub o grămadă de buruieni, vă puteţi închipui, sub scaieţi care înghimpau şi sub pământ umed, care mirosea urât. Apoi v-am privit cum treceaţi printre trandafiri şi mi-am zis: dacă e adevărat că un tâlhar poate să intre în împărăţia cerurilor şi să stea alături de

îngeri, atunci e ciudat că fiul unui argat nu poate, aici, pe pământ, să intre în parcul castelului şi să se joace cu fiica domnului conte!

DOMNIŞOARA *(elegiac)*: Crezi că toți copiii săraci s-au gîndit ca dumneata într-un caz ca acesta?

JEAN *(mai întâi cu îndoială, apoi cu convingere)*: Dacă *toți* cei săraci... da... fireşte... fireşte!

DOMNIŞOARA: Trebuie să fie o mare nenorocire să fii sărac.

JEAN *(adânc îndurerat, exagerând)*: O, domnişoară Julie! Oh! Un câine are voie să doarmă pe sofaua doamnei contese, un cal poate să fie mângâiat pe nas de o mână de domnişoară, dar un băiat simplu... *(Schimbă vorba)* Da, e drept, se întîmplă ca unii să mai aibă şi stofă şi să reuşească să se ridice, dar cât de des se întâmplă asta? Până la urmă ştiți ce am făcut? M-am aruncat, aşa îmbrăcat cum eram, în pârâul ce curgea spre moară; dar m-au scos şi am primit şi o bătaie zdravănă. Dumineca următoare însă, când tata şi toți ai casei au plecat la bunica, am făcut în aşa fel încât să rămân acasă. M-am spălat cu apă caldă şi săpun, mi-am pus cele mai bune haine şi m-am dus la biserică, asta ca să vă pot vedea acolo! V-am văzut şi am plecat acasă, hotărât să mor, dar voiam să mor într-un chip frumos şi plăcut, fără dureri. Şi atunci mi-am adus aminte că e primejdios să dormi sub un tufiş de soc. Noi avem unul mare, care tocmai era în floare. I-am cules toate florile şi din ele mi-am făcut un culcuş în lada cu ovăz. Ați observat cât e de neted ovăzul? Cât de moale la pipăit, ca pielea omenească...! Am închis capacul şi am închis ochii, am adormit şi m-am trezit într-adevăr foarte slăbit. Dar n-am murit, după cum vedeți. Ce voiam nu ştiu! Să vă cuceresc pe dumneavoastră, nu aveam nici o posibilitate – dimpotrivă, dumneavoastră dovedeați o dată în plus cât de lipsit de speranță era pentru mine să mă ridic din lumea în care mă născusem.

DOMNIŞOARA: Dar ştii că povesteşti fermecător? Ai învățat la şcoală ?

JEAN: Puțin. Dar am citit multe romane şi am fost la teatru. Apoi am auzit vorbind oameni distinşi şi de la ei am învățat cel mai mult.

DOMNIŞOARA: Stai şi tragi cu urechea la ce vorbim noi?

JEAN: Desigur! Şi multe am mai auzit şezând pe capra trăsurii sau vâslind în barcă. Odată v-am auzit pe dumneavoastră şi pe o prietenă...

DOMNIŞOARA: Ei, ce-ai auzit atunci?

JEAN: Mda, n-ar fi chiar aşa de bine să repet; şi zău că am fost puțin mirat şi nu am înțeles de unde ați învățat toate cuvintele acelea. Poate că la urma urmei nici nu e o deosebire aşa de mare între categoriile de oameni, cum se spune!

DOMNIŞOARA: Să-ți fie ruşine! Noi nu trăim aşa ca voi, când suntem logodiți.

JEAN *(privind-o țintă)*: E aşa de sigur? Nu merită osteneala să vă dezvinovățiți față de mine, fiindcă am văzut şi am auzit totul!

DOMNIŞOARA: Cel căruia i-am dăruit iubirea a fost un mizerabil.

JEAN: Aşa spun fetele totdeauna, după aceea.

DOMNIŞOARA: Totdeauna?

JEAN: Cred că totdeauna, fiindcă vorbele astea le-am auzit şi înainte de mai multe ori în astfel de cazuri!

DOMNIŞOARA: Care cazuri ?

JEAN: De pildă cel de acum! Ultima dată...

DOMNIŞOARA: Taci! Nu vreau să mai aud nimic!

JEAN: Nici *ea* n-a vrut să audă. Ciudat. Atunci, vă rog să-mi dați voie să mă duc la culcare.

DOMNIŞOARA: *(zâmbind împăciuitor):* Să te culci în noaptea de Sânziene?

JEAN: Da! Zău că nu-mi face nici o plăcere să dansez cu gloata de afară.

DOMNIŞOARA: Ia cheia de la barcă şi plimbă-mă pe lac; vreau să văd răsăritul soarelui!

JEAN Oare ar fi înțelept?

DOMNIŞOARA: Parcă ți-ar fi teamă de propria dumitale reputație !

JEAN: De ce nu ? Nu vreau să mă fac de râs, şi nici să fiu dat afară din slujbă fără referințe de bună purtare, atunci când voi încerca să-mi fac şi eu un rost. Şi-apoi, cred că am anumite îndatoriri şi față de Kristin.

DOMNIŞOARA: Aşa, va să zică acum e vorba de Kristin...

JEAN: Da, dar e vorba şi de dumneavoastră. Ascultați-mi sfatul, mergeți la culcare!

DOMNIŞOARA: Nu cumva trebuie să ascult de dumneata?

JEAN: Numai de data asta; de dragul dumneavoastră! Ora e înaintată, somnul îmbată parcă şi capul se înfierbântă! Duceți-vă la culcare! Dealtfel – dacă aud bine – vin oameni să mă caute! Dacă ne găsesc aici împreună, sunteți pierdută.

Corul se apropie cântând:

Din pădure două femei veneau,
Tridriridi-ralla tridiridi-ra.
Una era udă la picioare,
Tridiridi-ralla-ra.

Vorbeau de trei sute de taleri,
Tridiridi-ralla tridiridi-ra,
Dar aveau doar câțiva bănuți,
Tridiridi-ralla-ra.

Iar cununa ce-ți dăruiesc,
Tridriridi-ralla tridiridi-ra,
De fapt e pentru alta,
Tridiridi-ralla-ra!

DOMNIŞOARA: Îi cunosc pe oamenii noştri şi-i iubesc, după cum şi ei mă iubesc pe mine! Să vie numai, şi o să vezi!

JEAN: Nu, domnişoară Julie, nu vă iubesc. Mănâncă mâncarea dumneavostră, dar scuipă după dumneavoastră! Credeți-mă! Ascultați-i, ascultați-i ce cântă! Nu, mai bine nu ascultați!

DOMNIŞOARA: *(ascultă):* Ce cântă?

JEAN: E un cântec de defăimare! Despre dumneavoastră şi despre mine!

DOMNIŞOARA: Infam! Pfui! Şi aşa de perfid!

JEAN: Gloata este totdeauna laşă! Şi într-o bătălie ca asta nu poți face altceva decât să fugi!

DOMNIŞOARA: Să fugim? Dar încotro? Afară nu putem ieşi! Nici la Kristin nu putem merge!

JEAN: Aşa! Atunci poate înăuntru la mine? Nevoia nu cunoaşte legi; iar în mine puteți avea încredere, căci sunt prietenul dumneavoastră adevărat, sincer şi demn!

DOMNIŞOARA: Dar gîndeşte-te, ce se întîmplă dacă te caută acolo?

JEAN: Zăvorăsc uşa şi dacă vor s-o spargă fac uz de armă. Veniți! *(Implorând în genunchi.)* Veniți!

DOMNIŞOARA: *(cu importanță):* Îmi promiți...?

JEAN: Vă jur!

Domnişoara iese în grabă prin dreapta. Jean o urmează grăbit.

Balet. Intră țărani îmbrăcați în haine de sărbătoare, cu flori, la pălărie; în frunte se află un viorist; pun pe masă un butoiaş de bere şi unul de rachiu, împodobite cu ramuri verzi. Apoi beau şi cântă strofa întâi, se iau de mână, fac un cerc şi cântă şi dansează în tactul melodiei: „Din pădure veneau două femei". După aceea părăsesc scena cântând.

Domnişoara intră singură; vede dezordinea cumplită din bucătărie şi îşi împreunează mâinile; după aceea scoate un puf şi se pudrează.

JEAN: *(intră; cu un ton exaltat):* Vedeți ? Şi ați auzit! Credeți că se mai poate rămâne aici?

DOMNIŞOARA: NU, nu cred. Dar ce să facem?

JEAN: Să fugim, să plecăm departe de aici!

DOMNIŞOARA: Să plecăm? Da, dar unde?

JEAN: În Elveția, la lacurile din Italia; n-ați fost niciodată acolo?

DOMNIŞOARA: Nu. E frumos?

JEAN: O, vară veşnică, portocali, lauri, o!

DOMNIŞOARA: Şi ce-o să facem acolo?

JEAN: O să deschid un hotel de clasa întâi, cu clienți de clasa întâi.

DOMNIŞOARA: Hotel?

JEAN: E O viață minunată, credeți-mă; mereu alte figuri, alte limbi; n-ai o clipă de răgaz să stai pe gânduri sau să te enervezi; nimeni nu trebuie să-şi caute de lucru, fiindcă vine de la sine: soneria merge zi şi noapte; trenul fluieră; omnibuzul vine

şi pleacă; şi în tot timpul ăsta monedele se rostogolesc pe tejghea. Asta mai zic şi eu viață!

DOMNIŞOARA: Da, e o viață acolo! Dar eu?

JEAN: Stăpâna casei; podoaba firmei. Cu înfățişarea dumneavoastră... şi cu felul dumneavoastră de a... o,... e un succes garantat! Colosal! Stați ca o regină la birou şi puneți sclavii în mişcare, apăsând doar pe un buton de sonerie; oaspeții defilează prin fața tronului dumneavoastră şi îşi pun, supuşi, comorile pe masa dumneavoastră, nici nu vă puteți închipui cât de tare tremură când li se înmânează nota de plată! Eu o să pipărez notele astea iar dumneavoastră o să le îndulciți cu zâmbetul cel mai frumos. Ah! Să plecăm de aici. *(Scoate un mers al trenurilor din buzunar.)* Imediat, cu primul tren! Suntem la Malmo la ora şase şi jumătate, la Hamburg la opt şi patruzeci mâine dimineață; de acolo mai facem o zi până la Basel prin Frankfurt şi ajungem la lacul Como, prin pasul Sankt Gotthard în..., să vedem, trei zile. Trei zile.

DOMNIŞOARA: Toate astea sunt bune şi frumoase. Dar Jean, trebuie să-mi dau curaj. Spune-mi că mă iubeşti! Vino şi îmbrățişează-mă!

JEAN *(ezită)*: Vreau, dar nu îndrăzneasc! Nu aici, în casa asta. Vă iubesc, fără îndoială, vă puteți îndoi de asta?

DOMNIŞOARA: *(timid, autentic feminin):* Dumneavoastră? Spune-mi tu! Între noi nu mai sunt acum bariere! Spune-mi tu!

JEAN *(chinuit)*: Nu pot! Mai sunt încă bariere, atâta timp. cât stăm în casa asta, sunt încă bariere, trecutul, domnul conte. Şi n-am întâlnit niciodată un om pe care să-1 respect atâta. E destul să-i văd mănuşile pe un scaun, că mă simt mic – e destul să aud soneria de sus, că tresar ca un cal sperios, iar acum, când îi văd cizmele, stând acolo aşa de drepte şi de semețe, mă trec fiori reci! *(Dă cu piciorul în cizme)* Superstiții, prejudecăți cu care am fost învățați din copilărie, dar care se pot uita destul de uşor. Să fim odată în altă țară, într-o republică, unde oamenii se apleacă până la pământ în fața livrelei portarului meu, până la pământ, o să vedeți! Dar eu nu! Eu nu m-am născut ca să mă aplec până la pământ; eu am stofă, caracter şi... să ajung numai la prima creangă, că apoi o să vedeți cum mă urc mai departe! Astăzi sunt valet, dar peste un an sunt proprietar, peste zece rentier şi apoi plec în

străinătate; acolo fac în aşa fel încât să fiu decorat şi pot, ascultați bine ce spun: *pot* să devin în cele din urmă conte!

DOMNIŞOARA: Frumos! Frumos!

JEAN: Ah, sunt țări unde îți poți cumpăra titlul de conte, şi atunci o să fiți încă o dată contesă. Contesa mea!

DOMNIŞOARA: Dar ce-mi mai pasă de toate titlurile astea, în care şi aşa dau acum cu piciorul! Spune-mi că mă iubeşti, altfel… ce sunt eu altfel?

JEAN: O să vă spun, de o mie de ori… mai târziu! Numai nu aici! Şi, mai ales, să lăsăm acum sentimentalismul, dacă nu vrem să pierdem totul! Trebuie să privim lucrurile la rece, ca nişte oameni cu minte. *(Ia o țigară de foi, o taie la vîrf şi o aprinde.)* Luați loc acolo. Eu mă aşez aici şi stăm de vorbă, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

DOMNIŞOARA *(disperată)*: O, Dumnezeule! Dar nu eşti în stare să ai un sentiment?

JEAN: Eu! Nu există un om mai sensibil ca mine; dar ştiu să mă stăpânesc.

DOMNIŞOARA: Adineauri ai fost în stare să-mi săruți pantoful – şi acum!

JEAN *(sec)*: Da, asta a fost atunci! Acum trebuie să ne gândim la altceva.

DOMNIŞOARA: Nu vorbi aspru cu mine!

JEAN: Nu, dar înțelept. O prostie s-a comis deja. Să nu mai facem şi altele. Domnul conte poate să sosească din clipă-n clipă şi trebuie să ne decidem soarta, înainte de venirea lui. Ce părere aveți despre planurile mele de viitor? Sunteți de acord cu ele?

DOMNIŞOARA: Mi se par foarte acceptabile, cu o singură întrebare: o întreprindere aşa de mare necesită şi un capital mare; îl ai ?

JEAN *(mestecă în dinți țigara de foi)*: Eu! Desigur! Dispun de cunoştințe în branşă, de o experiență formidabilă, apoi de cunoştințele de limbi. Cred că ăsta e un capital care contează ceva!

DOMNIŞOARA: Dar cu asta nu poți cumpăra nici măcar un bilet de tren.

JEAN: Foarte adevărat; dar tocmai de aceea caut pe cineva, care să-mi pună la dispoziție fondurile!

DOMNIŞOARA: Şi unde-l vei găsi, aşa, în grabă?

JEAN: Trebuie să-l găsiți dumneavoastră, dacă vreți să fiți asociata mea.

DOMNIŞOARA: Eu nu pot, iar personal nu am nicio avere.

JEAN: Atunci toată afacerea cade baltă …

DOMNIŞOARA: Oh…

JEAN: Totul rămâne aşa cum este!

DOMNIŞOARA: Şi ce, crezi că eu mai pot sta sub acoperişul ăsta ca o cocotă a dumitale? Crezi că sunt dispusă să mă arate lumea cu degetul: crezi că, după asta pot să-l mai privesc în faţă pe tata? Nu! Nu-mi rămâne altceva de făcut decât să plec cât mai repede de aici, să fug de înjosire şi ruşine! O, doamne, ce-am făcut, ce-am făcut! *(Plânge.)*

JEAN: Ei poftim! Acum începem pe tonul ăsta! Ce aţi făcut! Ce au făcut multe înaintea dumneavoastră!

DOMNIŞOARA *(strigă cuprinsă de o criză de nervi)*: Şi acum mă dispreţuieşti! Decad! Decad!

JEAN: Cădeţi până la mine, o să vă ridic eu după aceea!

DOMNIŞOARA: Ce forţă teribilă m-a atras spre dumneata? Forţa care-1 atrage pe cel slab către cel tare? Pe cel ce cade spre cel ce se ridică? Sau poate a fost dragoste? Dragoste – asta? Ştii dumneata ce e dragostea?

JEAN: Eu, da, zău că da! Credeţi că n-am mai gustat-o până acum?

DOMNIŞOARA: Ce limbă mai vorbeşti! Şi ce idei ai!

JEAN: Aşa am învăţat, şi aşa sunt! Nu mai fii nervoasă şi nu face pe delicata, că acum, vorba aceea, ne scăldăm în aceeaşi apă! Aşa, fetiţa mea, vino să te tratez acum cu un pahar de vin mai extra!

Deschide sertarul şi scoate butelia de vin; umple două pahare folosite.

DOMNIŞOARA: De unde ai vinul acela?

JEAN: Din pivniţă!

DOMNIŞOARA: Vinul de Burgundia al tatii!

JEAN: Nu e destul de bun pentru ginere?

DOMNIŞOARA: Iar eu beau bere!

JEAN: Asta dovedeşte doar că mata ai gusturi mai proaste decât mine!

DOMNIŞOARA: Hoțule!

JEAN: Ai de gând să mă spui?

DOMNIŞOARA: O, o! Părtaşa unuia care fură din casă! Oare am fost amețită, am umblat în noaptea asta ca prin vis? Noaptea de Sânziene. Sărbătoarea bucuriilor nevinovate…

JEAN: Nevinovate, hm!

DOMNIŞOARA *(merge încoace şi încolo)*: Oare există în momentul ăsta o ființă mai nefericită ca mine pe pământ?

JEAN: De ce eşti aşa de nefericită? După aşa o cucerire! Gândeşte-te la Kristin! Nu crezi că are şi ea sentimente ?

DOMNIŞOARA: Am crezut adineauri, dar acum nu mai cred! Nu, sluga tot slugă e!

JEAN: Iar târfa tot târfă!

DOMNIŞOARA *(în genunchi, cu mâinile împreunate)*: O, doamne Dumnezeule, ia-mi odată viața asta mizerabilă! Scapă-mă din mocirla asta în care mă scufund! Scapă-mă, scapă-mă!

JEAN: Nu pot să spun că nu-mi pare rău de matale. Când stăteam culcat pe stratul de ceapă şi te-am zărit printre trandafiri… Acum o să-ți mulțumesc... am avut aceleaşi gânduri urâte ca toți băieții.

DOMNIŞOARA: Dumneata, care ai vrut să mori pentru mine!

JEAN: În lada cu ovăz? Astea n-au fost decât vorbe goale!

DOMNIŞOARA: Deci minciuni!

JEAN *(începe să-i fie somn)*: Aproape. Dar e adevărat că am citit despre un coşar care s-a culcat într-o ladă plină cu flori de liliac, fiindcă a fost condamnat să plătească pensie alimentară...

DOMNIŞOARA: Da, va să zică ăsta eşti...

JEAN: Ce era să născocesc şi eu; doar femeile se cuceresc numai cu lucruri frumoase!

DOMNIŞOARA: Mizerabile!

JEAN: Cocotă!

DOMNIŞOARA: Acum ai văzut spatele uliului!

JEAN: Nu tocmai spatele.

DOMNIŞOARA: Iar eu urma să fiu prima creangă...

JEAN: Dar creanga era putredă...

DOMNIŞOARA: Urma să fiu firma hotelului...

JEAN: Iar eu hotelul.

DOMNIŞOARA: Să şed la o tejghea, să-ți momesc clienții, să-ți falsific notele de plată...

JEAN: Asta urma s-o fac eu...

DOMNIŞOARA: E îngrozitor cum un suflet omenesc poate să fie aşa de murdar!

JEAN: Atunci, spală-1.

DOMNIŞOARA: Lacheule, valetule, ridică-te în picioare când vorbesc!

JEAN: Concubină de valet, iubită de lacheu, ține-ți gura şi pleacă de aici. Vrei acum să-mi reproşezi că sunt grosolan. Dar aşa de grosolan, cum te-ai purtat tu în seara asta nu s-a purtat nici unul din cei de o seamă cu mine. Îți închipui că o fată simplă se ține scai de un bărbat, aşa cum faci tu? Ai văzut vreodată o fată din clasa mea care să se dea în felul ăsta? Aşa ceva n-am mai văzut decât la animale şi femei decăzute!

DOMNIŞOARA *(zdrobită)*: E adevărat, bate-mă, calcă-mă în picioare; nu merit ceva mai bun. Sunt o mizerabilă; dar ajută-mă! Ajută-mă să scap din încurcătura asta, dacă se mai poate!

JEAN *(cu o voce mai blândă)*: N-o să merg până acolo, încât să renunț la onoarea de a fi sedus pe cineva; dar crezi că unul de teapa mea ar fi îndrăznit să-şi ridice privirile spre dumneata, dacă nu l-ai fi încurajat? Sunt şi acum uluit!

DOMNIŞOARA: Şi mîndru...

JEAN: De ce nu? Deşi trebuie să recunosc că victoria a fost prea uşoară ca să-mi dea o stare de euforie.

DOMNIŞOARA: Loveşte-mă şi mai mult…

JEAN *(se ridică)*: Nu. Te rog să mă ierți pentru ce am spus. Eu nu lovesc când cineva e dezarmat şi cu atât mai puțin o femeie. Nu pot nega că mă bucură, pe de o parte, că ceea ce ne-a orbit acolo, jos, nu a fost decât imitație de aur; am văzut acum că uliul e cenuşiu şi pe spate, că obrazul cel fin e dat cu pudră, că unghiile pilite pot avea margini negre, că batista era murdară, chiar dacă mirosea a parfum…! Dar, pe de altă parte, am fost foarte dezamăgit văzînd că un lucru, pe care am ținut cu tot dinadinsul să-1 am, nu era de calitate: îmi pare rău că ai decăzut aşa de mult,

încît ai ajuns mai jos decât bucătăreasa dumitale; asta mă chinuieşte ca şi când aş vedea cum ploaia de toamnă rupe florile, prefăcându-le în gunoi.

DOMNIŞOARA: Vorbeşti aşa, de parcă m-ai fi depăşit în rang.

JEAN: Dar ăsta e adevărul. De pildă, eu aş putea să te fac contesă, dumneata însă nu ai putea niciodată să mă faci conte.

DOMNIŞOARA: Dar în schimb eu sunt născută dintr-un conte, ceea ce dumneata n-o să fii niciodată!

JEAN: Adevărat, dar în schimb eu aş putea să dau naştere unor conți, dacă…

DOMNIŞOARA: Dar dumneata eşti un hoț şi eu nu sunt.

JEAN: Hoț încă nu e cel mai rău! Sunt lucruri şi mai grave. Şi apoi: când servesc într-o casă, mă socotesc oarecum un membru al familiei, un copil al casei; şi nimeni nu-i consideră hoți pe copiii care şterpelesc câte o boabă dintr-un tufiş plin de fructe. *(Pasiunea i se aprinde din nou.)* Domnişoară Julie, eşti o femeie minunată, mult prea bună pentru unul ca mine! Ai fost în prada unei stări de beție şi acum vrei să-ți ascunzi greşeala şi încerci să-ți închipui că mă iubeşti! Dar asta nu e adevărat; s-ar putea să te fi ademenit chipul meu – şi în acest caz iubirea dumitale nu ar fi mai bună decât a mea – dar pe mine nu mă poate mulțumi să fiu pentru dumneata doar un animal, iar adevărata iubire nu ți-o pot cuceri.

DOMNIŞOARA: Eşti aşa de sigur?

JEAN: Vrei să spui că e cu putință! Că aş putea să te iubesc, da, fără îndoială! Eşti frumoasă, delicată *(se apropie de dânsa şi o ia de mână),* cultivată, amabilă când vrei, şi dacă ai aprins pasiunea unui bărbat, zău că nu se mai stinge niciodată. *(O apucă de mijloc)* Eşti ca un vin fiert cu mirodenii puternice şi un sărut al dumitale...*(încearcă să o tragă afară, dar ea se desprinde.)*

DOMNIŞOARA: Dă-mi drumul! Aşa nu mă câştigi!

JEAN: Atunci *cum* ? Nu în felul asta! Nu cu mângâieri şi cu vorbe frumoase; nu cu planuri de viitor, ca să fii ferită de înjosire! Atunci cum?

DOMNIŞOARA: Cum? Cum? Nu ştiu! Nu ştiu de loc! Te detest ca pe un şobolan, dar nu mă pot lipsi de dumneata!

JEAN: Fugi cu mine!

DOMNIŞOARA *(îşi aranjează îmbrăcămintea)*: Să fugim ? Da, să fugim! Dar sunt aşa de obosită! Dă-mi un pahar cu vin!

Jean toarnă vin într-un pahar.

DOMNIŞOARA *(se uită la ceas)*: Dar mai întâi trebuie să stăm de vorbă. Avem încă timp. *(Goleşte paharul, îl întinde lui Jean să-l mai umple o dată.)*

JEAN: Nu mai bea atâta! Te îmbeți!

DOMNIŞOARA: Ei, şi ce contează?

JEAN: Ce contează ? E urât să te îmbeți! Ce spui?

DOMNIŞOARA: Să fugim. Dar mai întâi să stăm puțin de vorbă, adică o să vorbesc eu, fiindcă până acum ai vorbit numai dumneata. Ți-ai povestit viața, acum vreau s-o povestesc şi eu pe a mea, pentru ca fiecare dintre noi să-1 cunoască bine pe celălalt, înainte de a începe pribegia împreună.

JEAN: Un moment! Scuză-mă, dar gândeşte-te bine; să nu-ți pară rău mai târziu că ți-ai divulgat tainele!

DOMNIŞOARA: Nu eşti dumneata prietenul meu?

JEAN: Ba da, câteodată. Dar să nu te încrezi în mine!

DOMNIŞOARA: Asta o spui numai aşa! Şi apoi, secretele mele le ştie toată lumea. Vezi, mama nu a fost de origine nobilă, ci o femeie simplă. A fost crescută conform părerilor timpului ei, în ceea ce priveşte egalitatea şi libertatea femeii şi aşa mai departe; avea fără doar şi poate o antipatie față de căsătorie. De aceea, când tata i-a cerut mâna, ea i-a răspuns că n-o să-i fie niciodată soție, dar până la urmă tot aşa s-a întâmplat. După câte am putut să-mi dau seama, eu am venit pe lume împotriva dorinței mamei. Urma să fiu crescută de mama ca un copil al naturii şi pe deasupra să învăț tot ce învață şi un băiat, ca să fiu un exemplu că femeia e tot aşa de capabilă ca şi bărbatul. Mi s-a dat voie să umblu în haine băiețeşti, să învăț să îngrijesc caii, dar să nu intru în grajd; a trebuit să țesăl şi să înham caii; să merg la vânătoare, ba chiar şi să mă deprind cu muncile cîmpului! Pe moşie, bărbații erau puşi la munci de femei, iar femeile la munci de bărbat; până la urmă, toate au început să meargă de-a-ndoaselea şi ne-am făcut de râs în întreaga regiune. Se

pare că într-un târziu tata s-a trezit, totuşi, din starea asta în care parcă fusese ca vrăjit şi s-a revoltat; şi atunci totul s-a schimbat aşa cum a vrut el. Mama s-a îmbolnăvit – de ce boală, nu ştiu – dar avea adesea crampe, se ascundea în pod şi în grădină şi uneori rămânea afară şi câte o noapte întreagă. Apoi a urmat incendiul acela mare de care, desigur, ai auzit şi dumneata. Casa, grajdul şi şoproanele au ars până în temelii în împrejurări care dădeau de bănuit că cineva ar fi pus foc, fiindcă nenorocirea s-a întâmplat chiar a doua zi, după ce expirase termenul trimestrial de asigurări, iar prima de asigurare pe care o trimisese tata n-a ajuns la timp la destinație, fiindcă curierul a întârziat. *(Îşi umple paharul şi bea.)*

JEAN: Nu mai bea!

DOMNIŞOARA: Ei şi, ce contează? Am rămas fără adăpost şi eram nevoiți să dormim în căruțe. Tata nu ştia de unde să facă rost de bani ca să clădească din nou casa. Atunci, mama 1-a sfătuit să încerce să ia bani cu împrumut de la un prieten de-al ei din tinerețe, un fabricant de țigle de aici, din apropiere. Tata a împrumutat banii, dar nu i s-a cerut să plătească dobândă şi asta 1-a surprins. în sfârşit, conacul a fost pus din nou pe picioare. *(Bea iarăşi.)* Ştii cine a dat foc conacului?

JEAN: Mama dumitale.

DOMNIŞOARA: Ştii cine era fabricantul de cărămidă?

JEAN: Iubitul mamei matale.

DOMNIŞOARA: Ştii ai cui erau banii?

JEAN: Să vedem, un moment, nu, nu ştiu.

DOMNIŞOARA: Ai mamei!

JEAN: Prin urmare ai domnului conte, dacă într-adevăr contractul de căsătorie nu prevedea separare de bunuri!

DOMNIŞOARA: Nu prevedea. Dar mama a avut o parte mică a averii ei pe care n-a vrut să lase s-o administreze tata şi de aceea a pus-o sub supravegherea prietenului.

JEAN: Care a pus mîna pe ea.

DOMNIŞOARA: Aşa e! A pus mâna pe ea! Toate astea au ajuns la urechile tatei; dar el n-a putut să intenteze proces, n-a putut să-i restituie banii iubitului soției sale, n-a putut să dovedească că erau banii soției ! Asta a fost răzbunarea mamei fiindcă el ajunsese să conducă fără să mai dea socoteală nimănui. Atunci tata a vrut să se

împuşte. S-a zvonit chiar că a încercat, dar că n-a fost mortal! În cele din urmă, s-a întremat, dar mama a avut de ispăşit pentru cele ce a făcut! Îți poți închipui prin ce încercări grele am trecut *eu* în tot timpul ăsta. Pe tata îl iubeam, totuşi am luat partea mamei, fiindcă nu cunoşteam situația. De la ea învățasem să n-am încredere în bărbați şi să-i urăsc, fiindcă, după cum ai auzit, şi ea îi ura; apoi i-am jurat să nu fiu niciodată sclava unui bărbat.

JEAN: Şi după aceea te-ai logodit cu judecătorul!

DOMNIŞOARA: Tocmai ca să fac din el sclavul meu!

JEAN: Dar el n-a vrut?

DOMNIŞOARA: De vrut, a vrut, dar n-a mai avut prilejul! Fiindcă mi s-a făcut lehamite de el!

JEAN: Am văzut – în grajd.

DOMNIŞOARA: Ce-ai văzut?

JEAN: Am văzut cum a rupt logodna.

DOMNIŞOARA: Asta-i minciună! Eu am fost aceea care am rupt-o. A spus că a fost el? Nemernicul!

JEAN: N-a fost de loc nemernic! Dumneata îi urăşti pe bărbați, domnişoară?

DOMNIŞOARA: Da, de cele mai multe ori! Dar câteodată, când mă cuprinde slăbiciunea, o, pfui!

JEAN: Va să zică, mă urăşti şi pe mine?

DOMNIŞOARA: Aş fi în stare să te omor ca pe o fiară...

JEAN: Răufăcătorul se pedepseşte cu doi ani închisoare, iar fiara e omorâtă...

DOMNIŞOARA: Chiar aşa!

JEAN: Dar acum nu este aici nici vreun animal şi nici vreun acuzator! În cazul ăsta, ce facem?

DOMNIŞOARA: Plecăm la drum!

JEAN: Ca să ne chinuim unul pe altul până la nebunie?

DOMNIŞOARA: Nu, ca să ne bucurăm de două, de opt zile, de câte se poate, şi apoi să murim…

JEAN: Să murim? Cât de stupid! Cred că tot e mai bine să deschidem un hotel!

DOMNIŞOARA *(fără să-l audă pe Jean)*: Pe malurile lacului Como, unde soarele străluceşte totdeauna, unde laurii înverzesc la Crăciun şi portocalele se coc mereu.

JEAN: Lacul Como este un lac tare ploios şi n-am văzut portocale acolo decât la băcănie; dar în schimb e un loc vizitat de mulți străini şi plin de vile care se închiriază perechilor de îndrăgostiți, şi asta e o afacere foarte rentabilă. Ştii de ce? Fiindcă ăştia închiriază pe câte o jumătate de an, dar pleacă după trei săptămâni!

DOMNIŞOARA: *(cu naivitate)*: De ce după trei săptămâni?

JEAN: Fiindcă se ceartă, fireşte! Dar chiria trebuie oricum plătită. Şi apoi camera se închiriază altora. Şi merge tot aşa, mai departe, căci dragoste este berechet, chiar dacă ea nu durează aşa de mult!

DOMNIŞOARA: Nu vrei să mori cu mine?

JEAN: Nu vreau încă să mor deloc! Pe de o parte îmi place să trăiesc şi pe de altă parte sunt de părere că sinuciderea este un păcat față de providență, care ne-a dăruit viața.

DOMNIŞOARA: Dumneata crezi în Dumnezeu?

JEAN: Fireşte că da! Mă duc şi la biserică în fiecare duminică. Şi ca să fiu sincer, mă simt cam obosit şi vreau să mă duc să mă culc.

DOMNIŞOARA: Şi crezi că mă mulțumesc cu atât? Ştii ce-i datorează un bărbat femeii pe care a făcut-o de ruşine?

JEAN *(scoate portmoneul şi aruncă pe masă o monedă de argint)*: Poftim! Nu vreau să-i fiu dator nimănui!

DOMNIŞOARA *(fără să arate că a observat insulta)*: Ştii ce prevede legea...

JEAN: Din păcate, legea nu prevede nici un fel de pedeapsă pentru femeia care a sedus un bărbat!

DOMNIŞOARA: Vezi o altă ieşire decât să plecăm, să ne cununăm şi apoi să divorțăm?

JEAN: Şi dacă refuz să accept mezalianța?

DOMNIŞOARA: Mezalianța?...

JEAN: Da, mezalianță pentru mine! Fiindcă, vezi, eu am strămoşi mai distinşi decât dumneata; în familia mea nu există nici un incendiator!

DOMNIŞOARA: Nu poți să fii chiar aşa de sigur.

JEAN: Nici dumneata nu poți să dovedeşti contrariul; nu avem nici un arbore genealogic, în afară de acela din registrele poliției. Cât despre arborele genealogic al dumitale, am citit într-o carte de pe masa din salon cum stau lucrurile. Ştii cine e strămoşul dumitale? Un morar, cu a cărui soție a petrecut regele o noapte, în timpul războiului cu danezii. Eu nu am astfel de strămoşi. Nu am nici un fel de strămoşi, dar pot să devin un strămoş eu însumi!

DOMNIŞOARA: Asta-i răsplata pentru că mi-am deschis inima unui om nedemn, că am sacrificat onoarea familiei!...

JEAN: Vrei să spui: dezonoarea! Vezi, ți-am spus eu că nu e bine să bem, fiindcă ne ia gura pe dinainte. Şi tocmai asta nu trebuie.

DOMNIŞOARA: Vai, cât îmi pare de rău! Cât îmi pare de rău! Şi cel puțin dacă m-ai iubi!

JEAN: Pentru ultima dată, ce doreşti de fapt? Trebuie să plâng? Să sar peste cravaşa? Să te sărut? Să te ademenesc, să vii la lacul Como pentru trei săptămîni... Ce să fac? Ce vrei? Căci totul începe să fie penibil! Dar aşa pățeşti când te amesteci în treburile femeilor! Domnişoară Julie! Văd că eşti nefericită, ştiu că suferi, dar nu te înțeleg. Şi apoi, noi nu întindem povestea atâta; între noi nu există ură! Iubim în joacă, dacă treburile ne lasă o clipă de răgaz, dar n-avem timp toată ziua şi toată noaptea, ca dumneata! Cred că eşti bolnavă, bolnavă, cu adevărat!

DOMNIŞOARA: Trebuie să fii bun cu mine şi să vorbeşti ca un om.

JEAN: Da, dar fii şi dumneata om. Mai întâi mă scuipi şi apoi nici nu-mi dai voie să mă şterg... de dumneata!

DOMNIŞOARA: Ajută-mă, ajută-mă, spune-mi numai ce să fac, încotro s-o apuc?

JEAN: Dumnezeule, dar dacă aş şti măcar eu!

DOMNIŞOARA: Am fost furioasă, am fost nebună; dar să nu mai fie oare nici o scăpare?

JEAN: Stai un moment şi linişteşte-te! Nimeni nu ştie nimic.

DOMNIŞOARA: Imposibil! Oamenii ştiu şi Kristin ştie şi ea!

JEAN: Nu ştiu şi nici n-o să creadă vreodată aşa ceva!

DOMNIŞOARA: Dar se poate întâmpla din nou!

JEAN: E adevărat!

DOMNIŞOARA: Şi urmările?

JEAN *(speriat)*: Urmările? Oare unde mi-au fost minţile, de nu m-am gândit la asta? Da, nu există decât o singură soluţie, plecarea de aici! Numaidecât! Eu nu pot veni cu tine, am rata totul; trebuie să mergi singură, să pleci, indiferent unde!

DOMNIŞOARA: Singură! Unde? Nu pot!

JEAN: Trebuie! Şi încă înainte de a se întoarce domnul conte! Dacă rămâi, ştiu ce se va întâmpla! Când cineva a greşit o dată, continuă, fiindcă răul cel mare tot s-a întâmplat... Şi aşa, se afundă tot mai mult în păcat şi până la urmă e descoperit! De aceea e bine să pleci! Apoi scrie-i domnului conte şi mărturiseşte-i totul, în afară de faptul că am fost eu! El tot n-are cum să ghicească! Şi apoi, nu cred că ţine chiar aşa de mult să afle!

DOMNIŞOARA: Plec, dacă vii şi dumneata!

JEAN: Dar pentru Dumnezeu, nu ţi-e bine? Domnişoara Julie să fugă cu valetul! Mâine ar scrie în toate ziarele, şi domnul conte nu ar supravieţui la aşa ceva!

DOMNIŞOARA: Nu pot să plec! Nu pot să rămân! Ajută-mă! Sunt aşa de obosită, nemaipomenit de obosită! Porunceşte-mi, pune-mă în mişcare. Nu sunt în stare să mă mai gândesc, nu pot să mai acţionez…!

JEAN: Vezi ce creatură jalnică eşti? Atunci de ce-ţi mai dai aere şi umbli cu nasul pe sus, de parcă ai fi stăpînul lumii? Dacă-i aşa, o să-ţi poruncesc! Du-te sus şi te îmbracă; ia-ţi bani de drum şi apoi vino jos!

DOMNIŞOARA: Vino şi dumneata sus!

JEAN: În camera matale? Acum iarăşi nu ţi-e bine! *(Stă la îndoială un moment.)* Nu! Du-te imediat! *(O ia de mână şi o conduce afară.)*

DOMNIŞOARA: *(în timp ce merge)*: Dar vorbeşte măcar prietenos cu mine, Jean!

JEAN: O poruncă sună totdeauna neprietenos.

Jean singur; scoate un suspin de uşurare; ia loc la masă; scoate un carnet şi un creion; din când în când socoteşte cu voce tare; pantomimă, până soseşte Kristin, îmbrăcată pentru biserică; în mână ţine un plastron şi o cravată albă.

KRISTIN: Pentru numele lui Dumnezeu, ce e harababura asta ? Ce s-a întâmplat?

JEAN: Domnişoara i-a poftit pe oameni să intre. Ai dormit aşa de adânc, că n-ai auzit nimic?

KRISTIN: Am dormit buştean!

JEAN: Şi după aia te-ai îmbrăcat de biserică?

KRISTIN: Daa! Doar mi-ai făgăduit să vii azi la biserică şi să te cumineci!

JEAN: Da, e adevărat! Ai adus şi hainele! Atunci haidem! *(Se aşază. Kristin începe să-i îmbrace cămaşa cu plastron şi îi pune cravata. Pauză. Jean e somnoros.)* Ce evanghelie se citeşte azi?

KRISTIN: Cred că se citeşte evanghelia despre cum i-au tăiat capul sfântului Ioan Botezătorul!

JEAN: Dar asta ține grozav de mult! Ah, mă sugrumi! O, mi-e aşa de somn, mi-e aşa de somn!

KRISTIN: Dar ce-ai făcut toată noaptea? Eşti verde la față!

JEAN: Am stat aici şi am vorbit cu domnişoara Julie.

KRISTIN: Dar zău că fata asta nu ştie ce se cade şi ce nu se cade!

Pauză.

JEAN: Ascultă, Kristin!

KRISTIN: Ce e?

JEAN: Zău că e ciudat, când te gîndeşti mai bine! Zău aşa!

KRISTIN: Ce e aşa de ciudat?

JEAN: Totul!

Pauză.

KRISTIN *(priveşte la pahare, care stau pe jumătate golite)*: Ați şi băut împreună?

JEAN: Da!

KRISTIN: Pfui! Uită-te în ochii mei!

JEAN: Da!

KRISTIN: Se poate una ca asta? Se poate una ca asta?

JEAN *(după ce stă puțin pe gînduri)*: Da! Se poate! Asta zău că n-aş fi crezut-o niciodată!

KRISTIN: Pfui!

JEAN: Sper că nu eşti geloasă pe ea ?

KRISTIN: Nu, pe ea nu. Dacă ar fi fost Clara sau Sofi, ți-aş fi scos ochii! Aşa e, dar de ce, nici eu nu ştiu. Zău că e dezgustător!

JEAN: Atunci eşti furioasă pe ea?

KRISTIN: Nu pe ea, pe tine! Urât te-ai mai purtat. Biata fată! Să ştii un lucru! Eu nu mai rămân în casa asta, unde stăpânii nu sunt respectați.

JEAN: Dar de ce să-i respectăm?

KRISTIN: Păi, spune tu, care eşti aşa deştept! Doar nici tu n-o să mai slujeşti la oameni care nu se poartă aşa cum trebuie. Prin asta te faci doar singur de ruşine!

JEAN: Da, dar pentru noi e totuşi o mângâiere, când vedem că nici ceilalți nu sunt mai buni decât noi!

KRISTIN: Nu, nu cred; dacă nu sunt ei mai buni, n-avem nici noi un model după care să ne luăm, ca să devenim mai buni. Şi apoi, gândeşte-te la domnul conte! Gândeşte-te la omul ăsta, care a avut atâtea necazuri în viață! Nu, nu vreau să mai rămân în casa asta! Şi încă alături de unul ca tine! Dacă ar fi fost domnul judecător, dacă ar fi fost un bărbat mai de vază...

JEAN: Cum adică?

KRISTIN: Da, da! Tu eşti destul de bun în felul tău, dar oricum între un om şi altul sunt deosebiri. Zău, asta n-o s-o pot uita niciodată. Domnişoara, care era aşa de mândră față de bărbați, aşa de aspră cu ei, că n-ai fi zis niciodată c-ar putea avea un moment de slăbiciune... şi încă aşa, cu unul ca tine! Ea, care a pus s-o împuşte pe săraca Diana pe loc, fiindcă a alergat după mopsul cantonierului! Da, aşa să ştii! Aici eu nu mai rămân; la douăzeci şi patru octombrie plec.

JEAN: Şi după aia?

KRISTIN: Şi fiindcă a venit vorba de asta, ar fi timpul să-ți cauți alt loc, doar tot o să ne căsătorim.

JEAN: Ei da, şi ce să caut? Un loc ca ăsta nu mai găsesc, dacă sunt însurat.

KRISTIN: Se înțelege că nu! Poți foarte bine să găseşti un loc de portar sau de om de serviciu în vreun birou. Leafa de la stat nu e prea mare, dar cel puțin e sigură şi apoi femeia şi copiii mai primesc şi pensie...

JEAN *(cu o grimasă)*: Toate astea sunt bune şi frumoase, dar nu prea e în firea mea să doresc aşa, cu una cu două, să mor pentru femeie şi copii. Trebuie să recunosc că am aspirații ceva mai înalte.

KRISTIN: Aspirațiile tale, mda!Dar ai şi datorii; gândeşte-te şi la ele!

JEAN: Nu mă-nfuria vorbindu-mi de datorii; ştiu eu ce-am de făcut! *(Ascultă afară.)* Dar mai avem timp să ne gîndim şi la astea. Acum du-te înăuntru şi te îmbracă, să mergem la biserică!

KRISTIN: Cine umblă pe acolo pe sus?

JEAN: Nu ştiu; poate e Clara.

KRISTIN *(pleacă)*: Să fie domnul conte? Să fi venit acasă fără să-1 fi auzit nimeni?

JEAN *(speriat)*: Domnul conte? Nu cred, ar fi sunat!

KRISTIN: Doamne ajută-ne! Aşa harababură n-am mai pomenit.

Soarele a răsărit şi razele lui luminează vârfurile copacilor din parc; lumina se mută încet, încet, până când intră pieziş pe fereastră.

Jean se duce la uşă şi face un semn.

DOMNIŞOARA *(îmbrăcată în costum de călătorie, ține în mână o colivie mică de păsări, înfăşurată într-o batistă, o pune jos pe un scaun)*: Sunt gata!

JEAN: Pst! Kristin s-a sculat!

DOMNIŞOARA *(tot mai nervoasă)*: Bănuieşte ceva?

JEAN: Nu ştie nimic, absolut nimic. Dar, pentru Dumnezeu, ce rău arăți!

DOMNIŞOARA: Cum arăt?

JEAN: Eşti albă ca varul şi – scuză-mă – dar eşti murdară pe față.

DOMNIŞOARA: Păi atunci să mă spăl! *(Se duce la lighean şi se spală pe față şi pe mâini.)*: Aşa! Dă-mi un prosop! Uite că răsare soarele!

JEAN: Şi fug spiriduşii!

DOMNIŞOARA: Da, chiar că în noaptea asta au fost spiriduşi pe aici! Dar ascultă, Jean! Vino cu mine, acum am mijloace!

JEAN *(ezitând)*: Destule?

DOMNIŞOARA: Destule pentru a începe! Vino cu mine; nu pot pleca singură azi. Gândeşte-te, ziua de Sânziene, într-un tren ticsit, printre grămezi de oameni care te privesc cu ochii holbaţi; apoi să stai şi să aştepţi cu calm prin gări, când nu ştii cum să fugi mai repede. Zău, nu pot, nu pot! Şi apoi, mă năpădesc amintirile; amintiri din copilărie despre alte zile de Sânziene, biserica împodobită cu frunziş, ramuri de mesteacăn şi flori de liliac, prânzul cu masa întinsă, rudele, prietenii; după-amiaza în parc, dans, muzică, flori şi jocuri. Oh, tu fugi, fugi într-una, dar în bagaje porţi amintirile, părerile de rău şi mustrările de conştiinţă!

JEAN: Merg cu tine, dar să plecăm chiar acum, înainte de a se face prea târziu. Chiar acum, în momentul acesta.

DOMNIŞOARA: Atunci îmbracă-te! *(Ia colivia.)*

JEAN: Dar fără bagaje, suntem pierduţi!

DOMNIŞOARA: Nu, nimic! Numai ce se poate lua în compartiment.

JEAN *(luÂndu-şi pălăria)*: Dar ce ai acolo? Ce e aceea?

DOMNIŞOARA: Nu-i decât scatiul meu; nu vreau să-1 las aici!

JEAN: Asta mai lipsea acum! Să cărăm şi colivii! Zău că nu ţi-e bine! Lasă colivia asta aici!

DOMNIŞOARA: Dar e singurul lucru pe care-1 iau de acasă; singura fiinţă vie care mă iubeşte, după ce Diana a devenit necredincioasă! Nu fi crud! Lasă-mă să-l iau!

JEAN: Lasă colivia aceea, îţi spun, şi nu vorbi aşa de tare, că ne aude Kristin.

DOMNIŞOARA: Nu, nu vreau să-l las pe mâini străine! Mai bine omoară-1!

JEAN: Dă-1 încoace să-i sucesc gâtul.

DOMNIŞOARA: Dar să nu-1 doară! Nu... nu pot!

JEAN: Dă-1 încoace, că pot eu!

DOMNIŞOARA *(scoate pasărea din colivie şi o sărută)*: O, micuţa mea Serine, o să mi te ia acum şi o să te omoare!

JEAN: Fii bună şi nu mai face scene; doar e vorba de viața dumitale, de fericirea dumitale! Dă-1 încoace! *(Îi smulge pasărea din mână; se duce la butucul pe care se taie carnea şi ia barda mică de bucătărie.)*

Domnişoara îşi întoarce privirile.

JEAN: Mai bine învățai cum să tai un pui, în loc să tragi cu revolverul *(loveşte cu barda)* şi atunci nu ți s-ar fi făcut rău văzând o picătură de sânge!

DOMNIŞOARA *(strigă)*: Omoară-mă şi pe mine! Omoară-mă! Tu, care poți omorî o pasăre nevinovată, fără să-ți tremure mâna. O, te urăsc, te detest; între noi e sânge! Blestemat ceasul în care te-am văzut, blestemat ceasul în care am fost zămislită în pântecele mamei!

JEAN: Şi la ce ajută să blestemi! Haide să plecăm!

DOMNIŞOARA: *(se apropie de butuc; parcă e atrasă într-acolo împotriva voinței sale)*: Nu, nu vreau încă să plec, nu pot… trebuie să văd... Pst! vine o trăsură. *(Ascultă ținându-şi privirile ațintite asupra butucului şi a toporaşului.)* Crezi că nu pot să văd sânge? Crezi că sunt slabă... O, aş vrea să văd sîngele tău, creierii tăi pe butuc, aş vrea să văd pe toți bărbații înotînd într-o băltoacă ca cea de acolo… cred că aş fi în stare să beau din țeasta ta, aş vrea să-mi scald picioarele în măruntaiele tale şi ți-aş putea mânca inima friptă! Crezi că sunt slabă; crezi că te iubesc, fiindcă trupul meu ți-a dorit sămânța; îți închipui că o să port în pântece monstrul zămislit de tine şi o să-1 hrănesc cu sângele meu, că o să-ți nasc copilul şi o să-ți port numele? Dar, ia ascultă; de fapt, cum te cheamă; nu ți-am auzit niciodată numele de familie, poate că nici nu ai vreunul. M-aş face doamna „cantonier" sau madam „măturător de stradă", haimana, care îmi porți colierul, ticălosule, care porți stema mea pe butonii de la manşetă, adică am ajuns să te împart cu bucătăreasa, să fiu rivala fetei în casă! Oh! Îți închipui că sunt laşă şi că vreau să fug. Nu! Acum rămân, aşa să ştii, şi n-are decât să vie furtuna! Tata se întoarce acasă... îşi găseşte dulapul spart... banii furați! Atunci sună, cu clopoțelul acela... de două ori după valet, şi apoi trimite după comisarul de poliție... Iar eu recunosc totul! Totul! O! cât o să fie de frumos să se sfârşească, da, să se sfârşească odată! După aceea, el are un atac de inimă şi moare!... Şi atunci se termină totul... Se

face linişte... Pace!... Odihnă veşnică!... Iar stema familiei o să fie aruncată pe sicriu şi sfărâmată – familia contelui s-a stins – iar odrasla valetului o să crească mai departe într-un orfelinat, o să-şi câştige lauri într-o cloacă şi o să sfârşească în puşcărie!

JEAN: În momentul ăsta vorbeşte sângele regesc! Bravo, domnişoară Julie! Dar acum opreşte-te; pune mâța la loc în sac!

Kristin intră îmbrăcată pentru biserică. În mână are cartea de rugăciuni.

DOMNIŞOARA *(fuge şi îi cade în brațe ca şi când ar căuta la ea un adăpost)*: Ajută-mă, Kristin! Ajută-mă împotriva omului ăsta!

KRISTIN *(imperturbabilă şi rece)*: Ce tărăboi e ăsta într-o dimineață de sărbătoare! *(Se uită la butucul de tăiat carne.)* Şi ce murdărie ați făcut aici! Ce înseamnă toate astea? Şi cât de tare strigați, ce scandal faceți!

DOMNIŞOARA: Kristin! Tu eşti femeie şi-mi eşti prietenă! Fereşte-te de mizerabilul ăsta!

JEAN *(puțin timid şi jenat)*: În timp ce doamnele stau de vorbă, eu mă duc să mă bărbieresc! *(Iese prin stânga.)*

DOMNIŞOARA: Tu o să mă înțelegi; o să mă asculți!

KRISTIN: Nu; eu zău că nu mă pricep la treburi de astea! Dar unde vreți să plecați, aşa gătită de drum... Iar el şi-a pus pălăria… Ce? Ce?

DOMNIŞOARA: Ascultă-mă Kristin; ascultă-mă, şi îți spun totul…

KRISTIN: Nu vreau să ştiu nimic…

DOMNIŞOARA: Trebuie să mă asculți...

KRISTIN: Despre ce e vorba? Despre prostiile cu Jean? De astea chiar că nici capul nu mă doare, eu nu mă amestec în nimic. Dar dacă vă închipuiți că o să-1 zăpăciți şi o să-1 faceți să fugă, atunci ştiu eu cum să vă împiedic!

DOMNIŞOARA *(extrem de nervoasă)*: Dar încearcă odată să te linişteşti, Kristin, şi ascultă-mă! Eu nu pot să rămân aici şi nici Jean nu poate să rămână aici, deci trebuie să plecăm...

KRISTIN: Hm, hm!

DOMNIŞOARA *(ascultând)*: Dar vezi tu, acum mi-a venit o idee, să plecăm toți trei, în străinătate, în Elveția, şi să înființăm acolo un hotel. Vezi, eu am bani *(îi arată)*...

Jean şi cu mine o să conducem totul, iar tu, aşa m-am gândit, să iei asupra ta bucătăria… Nu-i aşa că e bine!... Spune da! Vino cu noi şi atunci totul e aranjat!... Spune da! *(îmbrățişează pe Kristin şi o mângâie.)*

KRISTIN *(rece şi pe gânduri)*: Hm, hm!

DOMNIŞOARA *(vorbind într-un tempo tot mai grăbit)*: Tu n-ai călătorit niciodată, Kristin, acum trebuie să ieşi şi tu de aici şi să vezi lumea. Nici nu poți să-ți închipui cât e de plăcut să călătoreşti cu trenul... Mereu alți oameni, mereu alte țări... Apoi sosim la Hamburg şi, în trecere pe acolo, mergem să vedem grădina zoologică – asta o să-ți placă – apoi o să mergem la teatru şi la operă, iar când ajungem la Munchen, mergem să vedem muzeele, unde sunt tablouri de Rubens şi de Rafael, pictorii aceia mari pe care-i ştii. Ai auzit doar vorbindu-se de Munchen, unde a trăit regele Ludovic, ştii, regele acela care a înnebunit. Apoi o să mergem să-i vedem castelele – mai are castele, care înăuntru sunt aranjate ca în basme – iar de acolo nu mai e departe până în Elveția – cu Alpii – gândeşte-te numai la Alpi, Kristin, Alpii acoperiți de zăpadă în toiul verii, şi tot acolo cresc portocali şi lauri, care sunt verzi tot timpul anului...

Jean se zăreşte în culisele din dreapta, trăgându-şi briciul pe o curea, pe care o ține cu dinții şi cu mâna stângă, ascultând mulțumit conversația şi dând din când în când aprobativ din cap.

DOMNIŞOARA *(într-un ritm prestissimo)*: Şi apoi luăm acolo un hotel, eu şed la casă, în timp ce Jean primeşte pe călători... merge în oraş şi face cumpărături... scrie scrisori... O să fie o viață, crede-mă... apoi trenul fluieră semnalul de plecare, vine omnibuzul, cineva sună la poartă, sună la restaurant, iar eu scriu notele de plată, şi o să le pipărez... Nici nu-ți închipui cât o să fie calătorii de timizi, când vor trebui să achite notele de plată! Iar tu... tu stai ca o adevărată stăpână în bucătărie. Fireşte, n-o să stai tu la maşina de gătit, şi o să fii îmbrăcată îngrijit şi cochet, când o să ieşi în lume... Şi apoi cu figura ta – să ştii că nu caut să te măgulesc – o să poți foarte bine să pui mâna, într-o bună zi, pe un bărbat! De pildă pe un englez bogat, înțelegi... Oamenii ăştia sunt *(încetineşte ritmul)* aşa de uşor de prins, apoi

devenim bogați şi ne clădim o vilă pe malul lacului Como... E drept că din când în când plouă pe acolo, dar *(se calmează)* din când în când o să strălucească şi soarele... chiar dacă cerul e mult timp acoperit... şi... apoi... apoi... putem şi să plecăm acasă din nou... putem să ne întoarcem... *(Pauză.)* Aici sau altundeva...

KRISTIN: Dar, ascultați, domnişoară! Dumneavoasti credeți toate astea?

DOMNIŞOARA *(înfrântă)*: Dacă le cred eu astea?

KRISTIN: Da!

DOMNIŞOARA *(obosită)*: Nu ştiu! Nu mai cred în nimic. *(Se aşază pe bancă; apoi îşi lasă capul pe masă, culcându-şi-l pe mâini.)* În nimic! Absolut nimic!

KRISTIN *(se întoarce spre dreapta unde se află Jean)*: Va să zică ai avut de gînd s-o ştergi!

JEAN *(descumpănit, pune briciul pe masă)*: S-o şterg!? Dar asta e prea mult! Doar ai auzit planul domnişoarei; şi chiar dacă acum dânsa e obosită, fiindcă nu a dormit toată noaptea, planul poate foarte bine să fie pus în aplicare.

KRISTIN: Ascultă aici, omule! A fost cumva vorba ca eu să fiu bucătăreasă la asta...

JEAN: Fii bună şi foloseşte cuvinte cuviincioase când vorbeşti despre stăpâna ta! Înțelegi?

KRISTIN: Stăpâna!

JEAN: Da!

KRISTIN: Nu zău! Ia ascultă!

JEAN: Ba mai bine ascultă tu! Bagă-ți mințile în cap şi nu mai trăncăni atâta! Domnişoara Julie e stăpîna ta, şi dacă o suspectezi pe dânsa, ar trebui să te suspectezi mai întâi pe tine de acelaşi lucru!

KRISTIN: Eu am. avut totdeauna atâta respect față de mine…

JEAN: Încît ai putut să dispreţuieşti pe alții!

KRISTIN: Încât n-am coborât sub rangul meu. Poate cineva să spună că bucătăreasa domnului conte a avut vreodată de-a face cu argatul de la grajd sau cu păzitorul de porci?! Poate cineva să spună asta?!

JEAN: Ei, ai avut de-a face cu un om fin, ăsta a fost norocul tău!

KRISTIN: Da, un om fin, care vinde ovăzul domnului conte...

JEAN: Tu vorbeşti, care iei procente de la băcan şi te laşi mituită de măcelar!

KRISTIN: Ce spui?

JEAN: Tu care nu-ți mai respecți stăpânii! Tu, tu, tu!

KRISTIN: Acum hai la biserîcă! După isprăvile tale, nu ți-ar strica o predică bună!

JEAN: Nu, azi nu merg la biserică, du-te singură, spovedeşte-te şi nu uita să-ți înşiri bravurile!

KRISTIN: Da, aşa o să fac şi o să mă întorc acasă cu atâta iertare, încât o să ajungă şi pentru tine. Mântuitorul a pătimit şi a murit pe cruce pentru toate păcatele noastre, şi dacă ne apropiem de el cu credință şi pocăință, el ia asupra lui toate păcatele noastre.

JEAN: Şi păcatele de la băcănie?

DOMNIŞOARA: Tu crezi asta, Kristin?

KRISTIN: Asta e credința mea vie, pe ce am mai scump; e credința pe care o am încă din copilărie, domnişoară Julie. Şi dacă păcatul este aşa de mare că se revarsă peste maluri, se revarsă şi milostivirea.

DOMNIŞOARA: O, de-aş putea să am credința ta! O, de-aş...

KRISTIN: Da, dar vedeți că n-o putem avea fără harul deosebit al lui Dumnezeu, şi el nu e hărăzit oricui...

DOMNIŞOARA: Şi atunci cui i-e hărăzit?

KRISTIN: Vedeți, domnişoară, asta e marea taină a harului dumnezeiesc, şi Dumnezeu nu ține seama de persoane, şi cei din urmă vor fi cei dintâi...

DOMNIŞOARA: Da, dar atunci el ține seama de cei din urmă, nu-i aşa?

KRISTIN *(continuă)*: ...şi e mai uşor să treacă o cămilă prin urechea acului, decât să intre un bogat în împarăția cerurilor! Aşa e, domnişoară Julie! Şi acum plec singură, şi în trecere o să-i spun argatului de la grajd să nu pună la dispoziție nici un cal dacă cineva ar vrea să plece în călătorie, până nu se întoarce domnul conte. La revedere! *(Pleacă.)*

JEAN: Aşa un diavol de femeie! Şi toate astea numai din pricina unui scatiu!

DOMNIŞOARA *(fără elan)*: Dă-1 încolo de scatiu! Dar acum mai vezi vreo ieşire, vreo soluție?

JEAN *(gândindu-se profund)*: Nu!

DOMNIŞOARA: Ce ai face în locul meu?

JEAN: În locul matale? Păi, să vedem. Ca nobilă, ca femeie, ca... decăzută. Nu ştiu... Ba da! Acum ştiu!

DOMNIŞOARA *(ia briciul şi face un gest)*: Aşa?

JEAN: Eu-aş face-o, nu uita! Fiindcă între noi e o deosebire!

DOMNIŞOARA: Fiindcă dumneata eşti bărbat şi eu sunt femeie? Dar ce deosebire e asta?

JEAN: Aceeaşi deosebire ca... între bărbat şi femeie!

DOMNIŞOARA *(ținând briciul în mână)*: Vreau s-o fac, dar nu pot! Nici tata n-a fost în stare s-o facă, atunci când ar fi trebuit.

JEAN: Nu, el nu trebuia s-o facă! El trebuia mai întâi să se răzbune!

DOMNIŞOARA: Şi acum se răzbună din nou mama, prin mine.

JEAN: Nu l-ai iubit pe tatăl matale, domnişoară Julie?

DOMNIŞOARA: Ba da, nespus de mult, dar l-am şi urât. Desigur că am făcut-o fără să-mi dau seama! Dar el a fost acela care m-a crescut în aşa fel, încât să-mi urăsc propriul meu sex, el a făcut din mine jumătate femeie şi jumătate bărbat! A cui e vina pentru tot ce s-a întâmplat? A tatei, a mamei, a mea! A mea? Dar eu n-am nimic al meu propriu! N-am nici măcar o singură idee pe care să nu o fi luat de la tata, nici o pasiune pe care să nu o fi moştenit de la mama, iar ultima idée – că toți oamenii sunt la fel – o am de la el, de la logodnicul meu, de aceea îl şi consider un mizerabil! Dar cum poate totul să fie vina mea? Să dau vina pe Cristos, aşa cum a făcut Kristin, nu, sunt prea mândră şi prea înțeleaptă pentru aşa ceva, mulțumită învățăturilor pe care le-am primit de la tata… Iar faptul că un bogat nu poate să ajungă în împărăția cerurilor e o minciună; Kristin, care are bani la bancă, oricum n-o să ajungă acolo! A cui e vina? Dar ce ne pasă a cui e vina? Şi totuşi, eu trebuie s-o port, eu trebuie să sufăr urmările…

JEAN: Da, dar...

Soneria sună puternic de două ori. Domnişoara tresare; Jean îşi schimbă repede haina.

JEAN: A sosit domnul conte acasă! Oare ce s-ar întâmpla, dacă Kristin… *(Merge la tubul acustic; bate în el, apoi ascultă.)*

DOMNIŞOARA: O fi umblat oare la dulap?

JEAN: Aici e Jean, domnule conte! *(Ascultă. Spectatorul nu aude ce spune contele.)* Da, domnule conte! *(Ascultă).* Da, domnule conte! Îndată! *(Ascultă.)* Numaidecât, domnule conte! *(Ascultă.)* Da! Peste o jumătate de oră!

DOMNIŞOARA *(extrem de neliniştită)*: Ce-a spus? Pentru numele lui Dumnezeu, ce-a spus?

JEAN: A spus să-i duc cafeaua şi cizmele peste o jumătate de oră.

DOMNIŞOARA: Aşadar, peste o jumătate de oră! O, sunt aşa de obosită, nu mai pot face nimic, nu sunt în stare nici să mă căiesc, nici să fug, şi nici să stau pe loc; nici să trăiesc, şi nici să mor! Ajută-mă acum! Porunceşte-mi şi te ascult ca un câine! Fă-mi un ultim serviciu, salvează-mi onoarea, salvează-i numele! Ştii ce ar trebui să fac, şi nu vreau! Ia dumneata hotărârea şi porunceşte-mi s-o fac!

JEAN: Nu ştiu… dar acum nu pot nici eu ... nu înțeleg... e ca şi când haina asta ar face... nu pot să vă poruncesc... şi acum, după ce mi-a vorbit domnul conte…acum... nu pot să vă explic asta cum trebuie… dar… ah, e afurisitul ăsta de valet care parcă îmi stă în spate! Cred că dacă domnul conte ar coborî acum şi mi-ar porunci să-mi tai beregata, aş face-o pe loc.

DOMNIŞOARA: Închipuie-ți atunci că eşti tata şi că eu sunt dumneata! Adineauri ai ştiut să te prefaci aşa de bine, când ai căzut în genunchi… erai nobilul… sau n-ai văzut niciodată la teatru un hipnotizator? *(Jean face un gest afirmativ)* El îi spune mediului ia mătura; el o ia; apoi îi spune din nou: mătură; şi mediul mătură...

JEAN: Dar mediul trebuie să doarmă!

DOMNIŞOARA *(în extaz)*: Dar eu dorm deja... întreaga încăpere îmi apare ca un fum… iar dumneata ca un şemineu de fier… semeni cu un om îmbrăcat în negru, care are pe cap un cilindru… iar ochii îți strălucesc ca doi cărbuni, când se stinge focul. Fața ți-e o pată albă, ca cenuşa zburătoare; *(razele soarelui cad acum pe duşumea şi în acelaşi timp îl luminează pe Jean)* e aşa de cald şi bine *(îşi freacă mîinile ca şi când le-ar încălzi la un foc)* atâta lumină şi… şi atâta linişte!

JEAN *(ia briciul şi i-l pune în mână)*: Uite mătura. Du-te acum, cât e lumină… în şură şi *(îi şopteşte la ureche)*

CORTINA

DOMNIŞOARA*(trează)* Mulțumesc! Acum mă duc să mă odihnesc! Dar spune-mi doar atît. . . că cei dintîi pot şi ei să se bucure de harul ceresc. Spunemi-o, chiar dacă n-o crezi.

JEAN Cei dintîi? Nu, nu pot! Dar stai, domnişoară Julie, stai! Mata nu mai eşti acum printer cei dintâi, ci printre cei din urmă!

DOMNIŞOARA E adevărat... Sunt printer cei din urmă; sunt chiar ultima.0 ! Dar acum simt că nu pot pleca~.. Mai spune-mi încă o dată să merg!

JEAN Nu, nici eu nu mai pot acum! Nu pot!

DOMNIŞOARA Şi cei dintîi vor fi cei de pe urmă!

JEAN Nu te mai gîndi, nu te mai gîndi! îmi iei şi mie toată puterea, simt că devin laş... Ce? Parca am auzit soneria!. .. Nu! S-o înfundăm cu hârtie! ... Să ne speriem aşa de tare de o sonerie! Da, dar nu e numai o sonerie... cineva stă în spatele ei. .. o mână o apasă... şi apoi altceva pune în mişcare mîna . .. dar astupă-ți urechile . . . astupă-ți urechile! Şi va suna şi mai afurisit! Sună într-una, până răspunde cineva ... şi atunci e prea tîrziu! Vine comisarul de poliție… şi după aceea...

Soneria sună puternic de două ori.

JEAN *(tresare; apoi îşi face din nou curaj) :* E îngrozitor! Dar nu e altă ieşire! Du-te!

Domnişoara iese hotărâtă pe uşă.

CORTINA